

פרפראות

פאר

פרשת וארא תשפ"א

למה לא מנו

חז"ל הצפרדע

שיש ללמוד

ממנה

מסירות נפש

פרפראות פאר

למה לא מנו חז"ל הצפרדע שיש ללמוד ממנה מסירות נפש

עמוד ו'

עמוד א מפתח נושאים פרשת וארא תשפ"א

עמוד ז

מה החכמה שיש ללמוד מהנמלה

עמוד ח

בירור בענין מלגלג על דברי חכמים

עמוד ט

הלימוד מהנמלה בספר דברים אחדים
מהחיד"א

הקושי בזיווג הוא האמונה וזה יש ללמוד
מנחשון בן עמינדב

עמוד י

תכונות ירושיות ותכונות נרכשות ולכן
יבדוק באחיה ולא באחיותיה

עמוד יא

דברי הכלי יקר המכוונים לדברי הר"ן

עמוד יב

ג' פעמים אמר רבי אלעזר בן עזריה לרבי
עקיבא מה לך אצל הגדה וכיוון למה היתה
הגדה

עמוד ב

למה היה לרש"י לפרש אברהם יצחק יעקב
שהם האבות

הארץ הובטחה לאבות כל אחד לפי מדתו

עמוד ג

והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי ביאור
ההבדל בארבע הלשונות

עמוד ד

ארבע לשונות של גאולה נרמזים במילה
גאליה

רמז להשראת השכינה בעת הקמת בית
בישראל

עמוד ה

ג' פעמים היה מש"ר בא בדברים בענין
ההנהגה בדין או ברחמים

יש לכוון הכתוב הגוי אשר יעבודו דן אנכי
לוירדוף עד דן

עמוד ו

למה לא מנו חז"ל הצפרדע שיש ללמוד ממנה
מסירות נפש

מה למד רבי אלעזר בן עזריה לשיטתו
מהצפרדע

למה היה לרש"י לפרש אברהם יצחק יעקב שהם האבות

כתיב (שמות ו' ב'), וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה', וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא-ל-ש-ד-י ושמי י-ה-ו-ה לא נודעתי להם:

כתב רש"י, וארא-אל האבות,

קושית המפרשים

וקשה, לאחר שאמרה תורה, אל אברהם אל יצחק ואל יעקב, מה בא רש"י ללמדנו, בכך שהוסיף, אל האבות, וכי איני יודע שהם האבות,

עוד קשה, למה היה הקב"ה צריך לומר באיזה שם היה נראה אל האבות, ובאיזה שם לא היה נראה להם,

היה די שיאמר, "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב, וגם הקימותי את בריתי",

ההבדל בין שם של רחמים לשם שיש בו דין

כידוע, השם קל שדי, הוא שם של רחמים, כדכתיב וקל שדי יתן לכם רחמים,

והשם י-ה-ו-ה הוא שם שיש בו דין ורחמים, שתחילתו דין, שהם אותיות י-ה, והם דין,

כמבואר ברש"י עה"פ (תהלים ס"ח ה') "שירו לאלוקים זמרו שמו סלו לרכב בערבות בי-ה שמו ועלזו לפניו",

כתב רש"י (תהלים ס"ח ה') "בי-ה שמו" בשם י"ה, שהוא לשון יראה, כדמתרגמינן "דחילא", (לקמן תהלים קי"ח יד) "עזי וזמרת י-ה", וכן (שמות יז) כי יד על כס י-ה, בתרגום, וכן (ישעיה כ"ו) "כי בי-ה ה" ארי בכך תתפרקון במימרא דחילא ה' ותקיף עלמא, אומר המשורר, שבחו לפניו וגורו מפניו ועלזו, וזהו דוגמת האמור במקום אחר (תהלים ב') וגילו ברעדה, עכ"ל רש"י,

עם בניס יש להתנהג במדת הרחמים

איתא בגמרא, (ברכות ז' ע"א) תניא אמר רבי ישמעאל בן אלישע, פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים, וראיתי אכתריאל קה ה' צבאות שהוא יושב על כסא רם ונשא, ואמר לי ישמעאל בני ברכני,

אמרתי לו, יהי רצון מלפניך, שיכבשו רחמיך את כעסך, ויגולו רחמיך על מדותיך, ותתנהג עם בניך במדת הרחמים, ותכנס להם לפנים משורת הדין ונענע לי בראשו, ע"כ,

מבואר במה שאמר ותתנהג עם בניך, דייקא, ולא אמר עם ישראל, שבא לומר להקב"ה מכיון שהם בניך, יש להתנהג עמם במדת הרחמים, ולא במדת הדין,

לפי זה מבואר היטיב מה בא רש"י ללמדנו

לפי שהיה קשה לרש"י, למה היה הקב"ה צריך לומר שהיה נראה אל האבות בשם ק-ל-ש-ד-י,

ועוד היה קשה לרש"י, למה אמר הקב"ה, שבשם ה-ו-י-ה לא היה נראה אל האבות,

לפיכך פירש רש"י "אל האבות" כלומר, שמה שאמרה תורה שנראה להם בשם של רחמים, ושלא נראה להם בשם שיש בו דין, לומר לך, מכיון והם האבות, והאב עם הבנים מתנהג במידת הרחמים, ולא במידת הדין.

* * * * *

הארץ הובטחה לאבות כל אחד לפי מדתו

מדת אברהם אבינו, הוא מדת החסד,

מדת יצחק אבינו, הוא מדת הדין, פחד יצחק,

מדת יעקב אבינו, הוא מדת תפארת, תורה,

הבטחת הקב"ה את הארץ
אל האבות היה בג' לשונות

איתא בגמרא (סנהדרין קי"א ע"א) אמר לו הקדוש ברוך הוא, חבל על דאבדין ולא

תפארת, תורה. מדתו של יעקב אבינו, ובאותו לשון **הארץ אשר אתה שוכב** הבטיחו על הארץ,

מבואר, שהבטחת הארץ לכל אחד משלשת האבות, היתה עפ"י מדתו.

* * * * *

והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי ביאור ההבדל בארבע הלשונות

כתיב (שמות ו' ו') לכן אמר לבני ישראל אני ידוד,

והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים,

והצלתי אתכם מעבדתם,

וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים,

ולקחתי אתכם לי לעם וגו',

כתב ב"ארץ צבי" (פרשת וארא תרפ"ה), **בד' לשונות של גאולה, "והוצאתי" "והצלתי" "וגאלתי" "ולקחתי" לכאורה קשה,**

דג' לשונות הראשונים, הוצאתי, הצלתי, גאלתי, נראים כדבר אחד, ולמה יחשבו לגי, ואטו בלשון בלבד תליא, ומסתמא, כיון שתיקנו חז"ל ד' כוסות נגדם, **היה ד' עניני גאולה,**

"והוצאתי" אתכם מתחת סבלות מצרים" הפירוש, כי היו מדוכאים ושפלים כ"כ בעיני עצמם, שלא היה להם עוז להתנגד לכל העניינים שסבלו מהם אפילו בלבם, וזה עינוי נוסף,

ביאור ענין הגאולה הראשונה

על כן, הגאולה הראשונה היא, "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים", שיתאזרו עוז בנפשם לריב את ריבם בלבם מיד עושקיהם כוח, שלא ירצו לסבול העוני והעינוי, ולהבין שהוא עוול,

משתכחין, הרי כמה פעמים נגליתי על **אברהם יצחק ויעקב** בקל שדי ולא הרהרו על מדותי, ולא אמרו לי מה שמך,

אמרתי לאברהם, (בראשית י"ג י"ז) קום **התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה,** בקש מקום לקבור את שרה ולא מצא עד שקנה בארבע מאות שקל כסף,

אמרתי ליצחק, (בראשית כ"ו ג') **גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך,** בקשו עבדיו מים לשתות ולא מצאו עד שעשו מריבה, שנאמר (בראשית כ"ו כ') **ויריבו רועי גרר עם רועי יצחק לאמר לנו המים,**

אמרתי ליעקב, (בראשית כ"ח יג') **הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה,** ביקש מקום לנטוע אהלו ולא מצא עד שקנה במאה קשיטה, ע"כ,

ההבטחות היו לכל אחד לפי המדה שלו

לאברהם אבינו, הבטיח הקב"ה את הארץ בלשון **"קום התהלך",**

ליצחק אבינו, הבטיח הקב"ה את הארץ בלשון **"גור בארץ",**

ליעקב אבינו, הבטיח הקב"ה את הארץ בלשון **"הארץ אשר אתה שוכב עליה",**

ההבטחה לאברהם אבינו

אברהם, בלשון התהלך, עפ"י מה דאיתא **בגמרא,** (בבא מציעא ל' ע"ב) **את הדרך אשר ילכו, זו גמילות חסדים, וזהו הלשון התהלך מדת החסד,**

ההבטחה ליצחק אבינו

יצחק, בלשון גור בארץ הזאת, גור הוא לשון פחד, (דברים א' י"ז) לא תגורו, וזהו פחד יצחק, מדת הדין,

ההבטחה ליעקב אבינו

יעקב בלשון, הארץ אשר אתה שוכב, כתב רש"י (בראשית פרק כח י"א) וישכב במקום ההוא - לשון מיעוט באותו מקום שכב, אבל ארבע עשרה שנים ששמש בבית עבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה, וזו היא מדת

בזרוע נטויה ובשפטים גדולים, ולקחתי אתכם לי לעם וגו',

במילה "ג'א'ל'ה", נרמזים ד' לשונות של גאולה,

ה'וצאתי א'תכם,

ה'צלתי א'תכם,

ג'אלתי א'תכם,

ל'קחתי א'תכם,

וכולם נמצאים במילה "גאלה".

* * * * *

על מה שאמר קב"ה למשה אי אתה רואה ביקש מש"ר אעברה ואראה

כתיב (שמות ו' ג') וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בקל שדי ושמי ידוד לא נודעתי להם,

כתיב (דברים ג' כ"ה) אעברה נא ואראה את הארץ הטובה וגו',

איתא בגמרא (סנהדרין קי"א ע"א) ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה, אמר לו הקדוש ברוך הוא, **חבל על דאבדין ולא משתכחין**, הרי כמה פעמים נגליתי על אברהם יצחק ויעקב בקל שדי ולא הרהרו על מדותי, ולא אמרו לי מה שמך, ואתה אמרת לי מה שמך בתחלה, ועכשיו אתה אומר לי והצל לא הצלת את עמך,

"עתה תראה את אשר אעשה לפרעה" (שמות ו' א'), במלחמת פרעה אתה רואה, ואי אתה רואה במלחמת שלשים ואחד מלכים, ע"כ,

אפשר לפרש, מה שביקש משה רבינו (דברים ג' כ"ה) **"אעברה נא, ואראה"**, כונתו היתה, מכיוון ואמר לו הקב"ה עתה תראה, ואי אתה רואה במלחמת שלשים ואחד מלכים, (כשיכנסו לארץ) ביקש לבוא לארץ ולראות במלחמת שלשים ואחד מלכים, וזהו אעברה נא, ואראה.

* * * * *

וכיון שלא התנגדו ולא התרעמו כלל בלבם, וסברו שכך מוכרח להיות תמיד וא"א להיות באופן אחר זה היה מוסיף על העינוי, וכשהתחילו להרגיש שהוא עוול נגדם, הואיל להם קצת,

מבואר, דעד התחלת הגאולה, לא ידעו ולא הבינו בני ישראל כי נעשה להם עוול, עד כדי כך הם היו שפלים וירודים בעיני עצמם,

וזו היתה הגאולה הראשונה של "והוצאתי" אתכם מתחת סבלות מצרים, שהתחילו להרגיש ולהבין בלבם כי נעשה להם עוול,

הגאולה השנייה היא

"והצלתי אתכם מעבודתם" זהו כעין שדרשו (מגילה כ"ח ב') במשנה, והשימותי את מקדשיכם (ויקרא כ"ו ל"א), קדושתן אף שהן שוממין, הנה, דבעינן שיהיה מקדש גם אחר והשימותי,

ככה והצלתי אתכם מעבודתם, הפירוש, אף שתהיה עבודה גם אחר ההצלה, אך פירוש, כעין שאמרו ז"ל (אבות פ"ג ה') **"מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ"** לא תנן מעבירין ממנו דרך ארץ, רק עול דרך ארץ, שאף שמתעסק בדרך ארץ, מ"מ אינו משוקע בזה בכל רמ"ח אבריו ובמוחו ולבו,

גאולה שלישית

וגאלתי אתכם וכו', וכאן לא כתיב מעבודתם, כי אז יגאלם מן השעבוד לגמרי,

גאולה רביעית

ולקחתי אתכם לי לעם, וזה דבר בפני עצמו, עכ"ד ארץ צבי.

* * * * *

ארבע לשונות של גאולה נרמזים במילה גאל"ה

כתיב (שמות ו' ו') לכן אמר לבני ישראל אני ידוד, והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים, והצלתי אתכם מעבודתם, וגאלתי אתכם

נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון,

יש לפרש, אמר משה לפני הקב"ה, אתה החלות, פירוש בתחילה, כשנראית אלי לראשונה בסנה, הראיתני את ידך החזקה, שהיא מדת הדין, כדלעיל שאמר הקב"ה אהיה, ואז ביקש משה רבינו מאת הקב"ה אעברה נא, וברש"י אין נא אל לשון בקשה, והיא בקשת רחמים, כלומר שיתנהג עמו במדה של רחמים,

מבואר, כי בג' מקומות אלו היה משה רבינו דן עם הקב"ה בענין הנהגתו, במדת הדין או במדת הרחמים, ואיתא במדרשים, כי רצה הקב"ה שמדת הדין תסכים ליציאת בניי ממצרים, ולפיכך ביקש הקב"ה להוציאם במידת הדין,

ואפשר, כי משה רבינו דעת אחרת היתה עמו, כדרכו ברעיית צאנו של הקב"ה שהיתה בדרך רחמים בלבד והסכים הקב"ה לדרכו,

כדאיתא במדרש (שמו"ר פר' ב' פס' ב') **משה**, לא בחנו הקב"ה אלא בצאן, אמרו רבותינו, כשהיה מרע"ה רועה צאנו של יתרו במדבר, ברח ממנו גדי, ורץ אחריו עד שהגיע לחסות (שם מקום), כיון שהגיע לחסות, נזדמנה לו בריכה של מים ועמד הגדי לשתות, כיון שהגיע משה אצלו אמר, אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא, עיף אתה, הרכיבו על כתיפו והיה מהלך,

אמר הקב"ה, יש לך רחמים, לנהוג צאנו של בשר ודם, כך, חייך אתה תרעה צאני ישראל, הוי ומשה היה רעה, ע"כ.

* * * * *

יש לכוון הכתוב הגוי אשר יעבודו דן אנכי לוירדוף עד דן

כתיב (שמות ו' ה') "ואזכר את בריתי", כתב רש"י, ואזכר - אותו הברית שאמרתי לו (בראשית טו יד) "וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי" ע"כ,

ג' פעמים היה מש"ר בא בדברים בענין ההנהגה בדין או ברחמים

בשלשה מקומות אנו מוצאים דין ודברים בין משה רבינו לקב"ה, בענין הנהגה עפ"י דין או עפ"י רחמים,

א. (שמות ג' י"ג), **ויאמר משה אל האלוקים**, הנה אנכי בא אל בני ישראל, ואמרתי להם אלקי אבותיכם שלחני אליכם, ואמרו לי מה שמו, מה אמר אליהם, אמר לו הקב"ה, כה תאמר לבני ישראל, אהיה שלחני אליכם,

יש לפרש, שכאשר אמר משה רבינו אל הקב"ה מה שמו, כוונתו היתה, באיזה שם אני בא אל בני ישראל, האם בשם של רחמים או של דין, כידוע השם י-ה-ו-ה הוא שם שיש בו דין ורחמים, האותיות י-ה, הם דין, דכתיב אשרי הגבר אשר תיסרנו י-ה, והאותיות ו-ה הם רחמים,

ואמר לו הקב"ה, אהיה שלחני אליכם, כלומר באותיות י-ה בלבד שהם שם של דין, ללא האותיות ו-ה,

ב. (שמות ה' כ"ג), **ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה, והצל לא הצלת** אמר לו הקב"ה, עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו,

יש לפרש, כשאמר מש"ר, לדבר בשמך, כוונתו בשם שאמרתי לי כששלחתיני, והוא שם של דין כנ"ל, ומאז הרע לעם הזה, והצל לא הצלת, הכוונה שלא הנהגתם בשם רחמים כדכתיב בצל שדי, ושד"י הוא שם של רחמים, כדכתיב וקל שד"י יתן לכם רחמים,

אמר לו הקב"ה, כי ביד חזקה, והוא שם של דין, כדכתיב גאלת בזרוע עמך (תהלים ע"ז),

ומבואר, מה שאמר מש"ר שלח נא ביד, תשלח, פירוש אם הנך רוצה לשלחם ביד חזקה, תשלח אותם ע"י מישהוא אחר ולא על ידי

ג. (דברים ג' כ"ג), **ואתחנן אל ידוד בעת ההוא לאמר**, א-ד-נ-י אלקים אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה אעברה

וגם אם תאמר שהצפרדע היא שרץ המים, והפסוק אומר, מִלְפָּנוּ מִבְּהֵמוֹת אֶרֶץ וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם, וזו לא מִבְּהֵמוֹת ולא מֵהָעוֹפוֹת, הא איתא במדרש, (ילקוט שמעוני פרשת וארא רמז קפ"ב) כתיב (שמות ח' ב') ותעל הצפרדע "צפור" שיש בו דעה,

אם כן יש להבין, למה לא נכללה הצפרדע בין המלמדים הנ"ל, וביותר הרי למדנו (פסחים דף יח עמוד ב ועוד ועוד) מילתא דאתיא בקל וחומר - טרח וכתב לה קרא. ומהצפרדע הרי למדנו בקל וחומר, וצריך ליישב,

* * * * *

מה למד רבי אלעזר בן עזריה לשיטתו מהצפרדע

איתא בגמרא (סנהדרין דף סז עמוד ב) כתיב (שמות ח' ב') ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים, אמר רבי אלעזר: צפרדע אחת היתה, השריצה ומלאה כל ארץ מצרים.

כתנאי, רבי עקיבא אומר: צפרדע אחת היתה, ומלאה כל ארץ מצרים. אמר לו רבי אלעזר בן עזריה: עקיבא, מה לך אצל הגדה? כלה מדברותיך ולך אצל נגעים ואהלות, צפרדע אחת היתה, שרקה להם והם באו.

איתא במדרש, (ילקוט שמעוני פרשת וארא רמז קפ"ב) כתיב (שמות ח' ב') "ותעל הצפרדע" צפור שיש בו דעה, בשעה שהיו העופות צמאים והיו מתיראין לשתות מים, היה קורא אותם ואומר להם בואו ושתו ואל תיראו. ע"כ,

איתא בגמרא (ברכות דף כח עמוד א) אותה היום, שעלה רבי אלעזר בן עזריה לנשיאות במקום רבן גמליאל, סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס. שהיה רבן גמליאל מכריז ואומר: כל תלמיד שאין תוכו כברו - לא יכנס לבית המדרש. ההוא יומא אתוספו כמה ספסלי בביהמ"ד. ע"כ,

הצפרדע היה קורא לעופות שיבואו לשתות מים וגם ראב"ע היה קורא הוי כל צמא לכו למים

אפשר לומר בדרך צחות, כי רבי אלעזר בן עזריה, היה קורא לכולם לבוא וללמוד

כתיב (בראשית י"ד י"ד), "וישמע אברם כי נשבה אחיו, וירק את חניכיו ילידי ביתו, שמנה עשר ושלוש מאות, וירדף עד דן, ויחלק עליהם לילה" וכו',

כתב רש"י, ומדרש אגדה, שנחלק הלילה, ובחציו הראשון נעשה לו נס, וחציו השני נשמר ובא לו לחצות לילה של מצרים,

בזה יש לפרש הפסוק "ואזכר את בריתי", שאמרתי "הגוי אשר יעבדו דן אנכי", וזה היה בחצי הלילה כאשר נהרג כל בכור ובנ"י יצאו ממצרים,

וכך הוא פירוש הפסוק, וירדף עד, דן, ויחלק עליהם לילה וכו', שרדף, עד שעה שהקב"ה קיים הבטחתו שאמר, וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי, ודן את המצרים בחצי הלילה, וזהו, ואזכור את בריתי, ודן אנכי, שהיה בחצי הלילה במצרים.

* * * * *

למה לא מנו חז"ל הצפרדע שיש ללמוד ממנה מסירות נפש

איתא בגמרא (פסחים נ"ג ע"א), מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן על קדושת השם לכבשן האש, נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים, ומה צפרדעים, שאין מצווין על קדושת השם, כתיב בהו ובאו ועלו בביתך וגו' ובתנורו ובמשארותיך, אימתי משארות מצויות אצל תנור הוי אומר בשעה שהתנור חם, אנו שמצווין על קדושת השם, על אחת כמה וכמה,

איתא בגמרא (עירובין דף ק עמוד ב') מאי דכתיב (איוב ל"ה י"א) מִלְפָּנוּ מִבְּהֵמוֹת אֶרֶץ וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם יִחַקְמֵנוּ: אמר רבי יוחנן, אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול, וגזל מנמלה, ועריות מיונה. דרך ארץ מתרנגול, ע"כ,

כתב רש"י מבהמות ארץ - שנתן בהם חכמה להורות לנו.

יש לדעת, למה לא מנו חז"ל את הצפרדע שיש ללמוד ממנה מסירות נפש,

ראוי להיות רבי, ויכול להנהיג ג"כ עדה, אמר לו הה"ק **כתיב** לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם **אשר** אין לה קצין שטר ומושל וכו',

הנמלה הזאת היא **מלאה גזל** שגוזלת משדות בני אדם, אך מחמת שאין לה קצין שוטר ומושל, עשתה סדר לעצמה שאוגרת בקיץ לחמה אף **שכולה גזל משדות אחרים**, ורק מנמלה חברתה אינה גוזלת כמאמר המדרש,

אבל אם היה לה קצין שוטר ומושל, לא היה לה סדר כזה להיות מותר בעיניה גזל של אחרים, וזהו **ראה דרכיה** ראה התנהגותה וחכם, אולם אתה תחכם ממנה שלא תגיע להתנהגות כזו **רק שיהיה לך קצין שוטר ומושל**,

מבואר בדברין כי פירוש **אשר אין לה**, הוא, בגלל שאין לה לכן היא **מלאה גזל**,

ום אם נוכל לפרש הפסוק עפ"י דברי **החידושי הרי"ם**, שיש ללמוד מהנמלה שצריך קצין שוטר ומושל, כי בלי זה מגיעים לגזל,

אך לשון המדרש ולשון הגמרא, שיש ללמוד **גזל מהנמלה** שאינה גוזלת, איך יסבול בדרך החידושי הרי"ם שיש ללמוד גזל מהנמלה, והוא ז"ל פירש, שאין ללמוד גזל, רק ללמוד שבאין קצין שוטר ומושל לפיכך מגיעים לגזל,

יש לפרש כי ללא קצין שוטר ומושל מגיעים לגזל ע"ד הפסוק

כתיב (ישעיהו פרק ג יד) "ה' במשפט יבוא עם זקני עמו ושריו ואתם בערתם הכרם **גזלת העני בבתיכם**",

איתא בגמרא (ברכות דף ו עמוד ב) ואמר רבי חלבו אמר רב הונא: כל שיודע בחברו שהוא רגיל ליתן לו שלום - יקדים לו שלום, שנאמר: בקש שלום ורדפהו, ואם נתן לו ולא החזיר - נקרא גזלן, שנאמר (ישעיהו פרק ג יד) ואתם בערתם הכרם **גזלת העני בבתיכם**.

איתא במדרש (ילקוט שמעוני ישעיהו - פרק ג - רמז שצו) ה' במשפט יבא עם זקני עמו ושריו, א"ר יוחנן ואיתימא רבי יונתן כל שאפשר לו למחות באנשי ביתו ואינו מוחה נתפס על אנשי ביתו, בבני עירו נתפס על בני עירו,

דעת, משום שראה כן **אצל הצפרדע**, ולפי **דרכו**

שאמר, **צפרדע אחת היתה**, **שרקה להם והם באו**. וראה שמדובר בציפור שיש בה דעה, וראה שיש לקרוא אחרים שיבואו, **כדאיתא במדרש**, בואו ושתו ואל תיראו. לפיכך היה קורא את כולם, שיבואו לבית המדרש ללמוד.

* * * * *

מה החכמה שיש ללמוד מהנמלה

כתיב (משלי פרק ו' ו') "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם, אשר אין לה קצין שטר ומושל תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר מאכלה",

רש"י (משלי פרק ו ח) תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר **מאכלה** - **מזונה**, כל אחת ואחת אינה גוזלת מחבירתה,

איתא בגמרא (עירובין דף ק עמוד ב) מאי דכתיב (איוב ל"ה י"א) **מִלְפָּנֵי מִבְּהֵמוֹת אָרֶץ וַיַּעֲזוֹף הַשָּׁמַיִם יִתְקַמְּנוּ**: אמר רבי יוחנן, אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין, **גזל מנמלה**, ופירש רש"י שאינה גוזלת מחברתה, ע"כ

איתא במדרש (רבה דברים - פרשה ה פסקה ב) מהו, **ראה דרכיה וחכם**, רבנן אמרי ראה דרך ארץ שיש בה **שבורחת מן הגזל** אמר ר"ש בן חלפתא מעשה בנמלה אחת, שהפילה חטה אחת והיו כולם באות ומריחות בה ולא היתה אחת מהן נוטלת אותה, באה אותה שהיתה שלה ונטלה אותה, ראה **חכמה שיש בה** וכל השבח הזה שיש בה, **שלא למדה מבריה ולא שופט ולא שוטר יש לה שנא**, **אשר אין לה קצין שוטר ומושל**

מבואר, מה שכתוב, "**אשר אין לה קצין שוטר ומושל**" פירוש **אע"פ** שאין קצין שוטר ומושל, היא עושה מחכמתה,

ביאור החידושי הרי"ם באשר אין לה קצין שוטר ומושל

איתא בשיח שרפי קודש (ענינים שונים אות מ') **החי הרי"ם** ראה פ"א בחסיד גדול אחד שנראה לו שאין צריך עוד לרבי, והוא בעצמו

וקטליה, (הנמלים הרגו את אותה הנמלה על כך ששיקרה אותם),

אמר, שמע מינה, לית להו מלכא, דאי אית להו, הרמנא (רשות להרוג) דמלכא לא ליבעו? א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי,

ודלמא מלכא הוה בהדייהו? (בהריגת הנמלה)

אי נמי, שמא הרמנא דמלכא הוה נקיטי,

אי נמי, בין מלכא למלכא הוה, דכתיב בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה,

אלא, סמוך אהימנותא דשלמה. רש"י, נאמן הוא על כך וברוח הקדש אמרה, ע"כ,

כתבו התוספות (חולין דף נז עמוד ב ד"ה איזיל ואחזי), אף על גב דכה"ג חשיב (בבבא בתרא עה). **מלגלג**, גבי ההוא תלמיד דאמר ליה רבי יוחנן, **אם לא ראית לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה**, שאני הכא שבא לברר הדבר ולהודיע איך ידע שלמה.

כתב המהרש"א (חולין דף נז עמוד ב ד"ה מאי עסקן בדברים) כתבו התוס' אף על גב דבכה"ג חשיב בהמוכר את הספינה מלגלג כו' ולהודיע איך שלמה ידע עכ"ל,

והוא דחוק, דשלמה ודאי ברוח הקודש ידע ואמרה, אבל הנראה דאין זה מלגלג כמ"ש בעל **חובת הלבבות** בדברים התלויים באמונה, אף שידע אותם בקבלה, צריך כל אדם לחקור אותם במופת, וראה ר"ש בן חלפתא לחקור אחריהם לידע אותם במופת וק"ל, עכ"ל המהרש"א

בעיון יעקב על עין יעקב (חולין נ"ז ב' ד"ה איזיל איחזי) **כתב**, ע"י בתוס' מה שמתרצים, הא דלא חשיב מלגלג, וע"י במהרש"א, ובאמת מעיקרא לק"מ, שהרי שלמה צוה כן **לך** אצל נמלה, וכיון שצוה לעשות כן, לכן מותר למחזי, עכ"ל עיון יעקב,

בבן יהוידע (חולין דף נז/ב) **כתב**, אמר איזיל אחזי. הנה בודאי יש לו לסמוך על דברי שלמה המלך ע"ה, ורק מפני שפסוק זה נאמר במשלי שהוא דברי משל וככתוב בתחלת הספר משלי שלמה בן דוד, לכך נסתפק אם

בכל העולם נתפס על כל העולם כלו. אמר רב פפא הני דבי ריש גלותא מיתפסי אכולי עלמא. אמר רבי חנינא מאי דכתיב ה' במשפט יבא עם זקני עמו ושריו, אם שרים חטאו זקנים מה חטאו, אלא על זקנים שלא מיחו בשרים, ע"כ,

כתב המלבי"ם (ישעיהו פרק ג פסוק יד) ה' במשפט יבוא. **אל הזקנים**, שהם **המדריכים במצות שבין אדם למקום**, ואל **השרים** שהם **המדריכים בדברים שבין אדם לחברו**,

ויאמר אתם הממונים להציל עשוק מיד עושקו, אצל מי נמצא **גזלת העני**? הלא בבתיכם, ע"כ,

מבואר, כי הכתוב שמדבר על **גזילת העני בבתיכם**, **מכוון**, למי שאין לו **קצין שוטר ומושל**, להדריכו במצוות שבין אדם למקום ובין אדם לחבירו, והוא נקרא **גזלת העני**,

לפי"ז מבואר כפ"פ, גם לפירושו של החידושי הרי"ם, שפירש **אשר אין לו קצין שוטר ומושל**, הוא שבגלל שאין לו, לפיכך בא לגזל, והוא מאמרם ז"ל **גזל מנמלה**. שחייב אדם בקצין שוטר ומושל.

* * * * *

בירור בענין מלגלג על דברי חכמים

איתא בגמרא (חולין נ"ז ע"ב) אמרו עליו על רבי **שמעון בן חלפתא** שעסקן (חוקר) בדברים היה, מאי עסקן בדברים, א"ר משרשיא,

כתיב (משלי ו' ו') **"לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכס"**, אשר אין לה **קצין שוטר ומושל** תכין בקיץ לחמה, אמר, איזיל איחזי אי ודאי הוא דלית להו מלכא, (ביקש לחקור אם נכון הדבר שאין לנמלה מלך),

אזל בתקופת תמוז, פרסיה לגלימיה, (פרס בגדו לעשות צל) אקינא דשומשמני, (על קן הנמלים) וברש"י הנמלים - אוהבים צל ושונאים חום), נפק אתא חד מינייהו (יצא אחד הנמלים) אתנח ביה סימנא, (נתן בו רבי שמעון בן חלפתא סימן) על, אמר להו נפל טולא, (הנמלה נכנסה חזרה לקן ואמרה לנמלים שיש בחוץ צל) נפקו ואתו, דלייה לגלימיה, נפל שמשא, (כשיצאו הנמלים הרים את בגדו וחזרה השמש) נפלו עליה

מצטערת בחום וצערה הפך לשמחה איידי דטרידא לצבור, כן אתה רדוף אחר החכמה ומצות וכשם שהיא נותנת החיטים באופן נאות שלא יתעפשו ולא יבא להם דלף כמשז"ל במדרש הנז', וגם הוא חותכת ריש החיטה שלא יצמח ואם יבא עליהם דלף מוציאתם לשמש עד שיתנגבו וחוזרת לתתם במקומם כמ"ש רלב"ג בפסוק זה, כן כל הדברים האלו תעשה בתורה ובמצות לטרוח מאד ושלא יגיע להם היזק במעשים רעים, ואם חטאת, שבא על תורתך ומצותיך דלף טורד מצר הצורר, חזור בתשובה והוציאם לעיני השמש בתורה עד שיתנגבו שיוסר מעליהם כל מגע סט"א ותחזירם אל האוצר, ואדרבא הבט ימין וראה כי כל הטורח בעניני העה"ז לצבור כל הון יקר לשוא עמלו בוניו בו, מעין דוגמת הנמלה אשר טורחת מאד ואינה נהנית כי אם מחיטה וחצי, כן ארחות כל המוציא ימיו כנוס אוצרות לא יחנה מיגיעו תצא רוחו ישוב לאדמתו ואבד העושר ההוא בענין רע וכל זה לימדנו מלך החכם, באומרו ראה דרכיה כי יגעה לריק, אבל וחכם, ממנה נלמוד לענין החכמה אשר אין לה קצין שוטר ומושל ואין להאשים במעשיה, אבל אתה כי עבד אתה לה' והוא מצוך לבלתי לכת אחר עולם הכלה, אלא במצותיו ותורותיו עליך ללמוד מנמלה לעשות כמעשיה במה שאתה חייב וראה כי עם כל חפצה ותשוקתה לצבור תכין בקיץ לחמה דוקא, ואינה גוזלת, וק"ו שכן תעשה בהיותך מצווה על הגזל, ועבודתך תהיה נקיה ערוכה בכל ושמורה כשם שהיא שומרת החיטים בסדר נאות, עכ"ל החיד"א

* * * * *

הקושי בזיווג הוא האמונה וזה יש ללמוד מנחשון בן עמינדב

איתא בגמרא (בבא בתרא ק"י), אמר רבא, הנושא אשה צריך שיבדוק באחיה, שנאמר (שמות ו' כ"ג) ויקח אהרן את **אלישבע בת עמינדב אחות נחשון**, ממשמע שנאמר **בת עמינדב**, איני יודע שאחות **נחשון** היא, מה תלמוד לומר **אחות נחשון**, מכאן שהנושא אשה צריך שיבדוק באחיה. ע"כ,

הוא כן בודאי שאין להם מלך, או דלמא נקיט כן **בדברי משל וצחות לשון** ואין הדברים כפשוטן, לכך אמר איזיל אחזי אי ודאי הוא דלית להו מלכא, עכ"ל בן יהוידע,

ותירץ האמרי אמת, בשם גדול אחד, דהכא שאני, כיון ששלמה המלך אומר במשלי: **"לך" אל נמלה עצל וכו'**, היינו שהוא מצוה ללכת לראות, וכה"ג לא חשיב מלגלג ע"כ. דף על הדף חולין דף נז עמוד ב

יש לתרץ קושיית התוספות ע"ד פירוש האמרי אמת

יש לתרץ, שאין זה מלגלג שאם לא ראה לא האמין, אלא רצה להבין, אם יש להם קצין שוטר ומושל, איך הם כולם גזל משדות אחרים,

* * * * *

הלימוד מהנמלה בספר דברים אחדים מהחיד"א

כתב בספר דברים אחדים לחיד"א (דרוש י"ד לשבת הגדול) וכך כתב, ובכתוב עצמו אפשר להרחיב הפירוש, במה שנדקדק דכפי פשט הכתוב דנלמוד הזריזות מנמלה וכה כיון שלמה לך אל נמלה ועצלה תפיל, אי"כ הול"ל לך אל נמלה עצל **ראה דרכיה ומהר** או לשון כיוצא בו ולא לומר ראה דרכיה וחכם כי הנמלים עם לא עז ויכינו בקיץ לחמם ואין חכמה ואין תבונה רק חריצות וזריזות,

ועוד מאי דרכיה לשון רבים, אמנם הלא במאמר החכם **לך אל נמלה עצל** נפיק מינה חורבא, שהאדם ילמוד מנמלה לצבור כעפר כסף וכחומר יכין מלבוש יעשה לו סגולה אוצרות כסף ורב פנינים ויוציא כל ימיו לרדוף אחר המותרות ועינו לא תשבע עושר כנמלה זו שמאכלה חיטה וחצי ונמצאו בחור שלה ש' כורין,

לכן שלמה ע"ה בחכמה יסד אר"ץ, ראה דרכיה **וחכם** כלומר למוד מהנפלה לענין: **החכמה ודעת** אלקים ומצותיו, שכשם שהנמלה טורחת מאד לשאת משא כפלים מגופה כמ"ש רלב"ג סוף משלי וגם טפחה וריבתה לאסוף ולצבור חטה ושעורה ועדשה כן תעשה להזדרז בחכמה ולהרבות גבולך בתורה ועבודה וחיי צער תחיה כשם שהיא

ללמוד להנושא אשה לימדה תורה
מנחשון בן עמינדב דייקא

איתא בגמרא (סוטה ל"ז ע"ב) יהודה שקידש שם שמים בפרהסיא, (על הים, רש"י), נקרא כולו על שמו של הקדוש ברוך הוא. יהודה מאי היא, דתניא, היה ר"מ אומר, כשעמדו ישראל על הים, היו שבטים מנצחים זה עם זה, זה אומר אני יורד תחלה לים וזה אומר אני יורד תחלה לים, אמר לו רבי יהודה לא כך היה מעשה, אלא זה אומר אין אני יורד תחילה לים וזה, אומר אין אני יורד תחילה לים, קפץ **נחשון בן עמינדב** וירד לים תחילה,

שנאמר (הושע י"ב א'), "סבבוני בכחש אפרים ובמרמה בית ישראל ויהודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן", ע"כ,

פירש רש"י (סוטה ל"ז ע"א), רד עם אל - ירד בים על שבט בהקב"ה.

כתב המהרש"א (סוטה ל"ז ע"א ד"ה קפץ נחשון), **והרד"ל** (פרקי דר"א פרק מ"ב אות ל"ז), כי מקרא מלא דיבר הכתוב, שהכתוב מסיים, "ועם קדושים נאמן", כי בכך **שהאמין באמונה שלימה, מסר נפשו וקפץ לים** ובכך קידש ש"ש, וזהו "ועם קדושים נאמן" ע"כ דבריהם,

מבואר, כי **נחשון בן עמינדב**, בקפיצתו לים, הוכיח לעם ישראל את **גודל האמונה והבטחון עד סוף כל הדורות**, וכל הבא ללמוד ילמד מנחשון בן עמינדב עד היכן מגעת אמונה ובטחון בהקב"ה, ובזכות האמונה קרע להם את הים,

כדאיתא, **מכילתא דרבי ישמעאל** (בשלח - מסכתא דויהי פרשה ג) כדאי היא **האמונה שהאמינו בי שאקרע להם את הים**

ביאור קשה לזווגן כקריעת ים סוף

איתא בגמרא (סוטה ב ע"א) אמר ר' יוחנן, **וקשין לזווגן כקריעת ים סוף**,

יש להבין מה קושי יש בקריעת ים סוף, **האומר לים עד פה תבוא**, יש קושי לפניו לומר לים שיבקע,

וצריך לבאר, מכיון וקריעת ים סוף בא על ידי האמונה שהאמינו בו כמבואר לעיל,

והאמונה בה' תלוי בבחירת האדם, וכיון ואינה בידו של הקב"ה לפיכך קשה היא קריעת ים סוף,

הביאור למה קשה לזווגן

לפי"ז אפשר לומר, מכיון וראש וראשון כשבאים לעסוק בעניני שידוכים, **יש להתאזר בכוחות אמונה ובטחון**, ולדעת ברור כשמש כי בת פלוני לפלוני נגזר משמים,

והעיסוק המתמשך בד"כ בשידוכים הוא כדי להתחזק באמונה ובטחון, וזה יש ללמוד מנחשון בן עמינדב, שהאמין באמונה שלימה כשאמר הקב"ה **דבר אל בני ישראל ויסעו**, גם הים לא יכול לעצור בעדו וקפץ לים, גם בשידוך כבר אמר הקב"ה **דבר אל בני ישראל וישאו**, וכל המכשולים אינם אלא כדי להתחזק באמונה ובטחון בו ית'. וזהו **שקשה לזווגן כקריעת ים סוף**,

לפיכך הדרכה לנושא אשה יש ללמוד מנחשון בן עמינדב, דייקא,

* * * * *

תכונות ירושיות ותכונות נרכשות
ולכן יבדוק באחיה ולא באחיותיה

יסודות בחיפוש אחר שידוך בדברי הר"ן

כתב הר"ן בדרשותיו, (הדרוש החמישי) וזה **לשונו**, ועם היות לבן אבי רחל ולא **עובד עבודה זרה**, בחר יצחק **להתחתן בו**, יותר משיתחתן עם **בנות כנען**. כי יהיו לאדם **הכנות נמשכות אחר המזג לקצת מדות טובות או רעות**, ואלו **תכונות נפשיות ירושיות נמשכות ומשתלשלות מאבות לבנים**, מפני שהם טבעיות נמשכות אחר המזג לתת הכנה, וגם אם לא יכריחו,

ולזה, מאשר היו בנות כנען מוטבעים **בתכונות רעות**, היו בוחרים האבות הקדושים **להתרחק מהם**, ולהתדבק במי שאינו מוטבע באותן **התכונות הרעות** גם אם היה **עובד עבודה זרה**, לפי שאותן **התכונות שבטבעו, מתעברות ונמשכות בזרעם**, והם כמו חולי הגוף נקראים בספרי הרפואה **חלאים ירושיים**. והם עברות, שיש להם

איתא בגמרא (בבא בתרא ק"י ע"א), **הנושא**
אשה צריך שיבדוק באחיה, שנאמר (שמות ו')

כ"ג) ויקח אהרן את **אלישבע בת עמינדב**
אחות נחשון וכו', ע"כ

יש להבין, למה אמרו שיבדוק באחיה, ולא
באחיותיה

ועוד מה לי הנושא אשה שצריך לבדוק,
ולמה לא נאמר הנושאת איש צריכה לבדוק,

כתב הכלי יקר, בספרו **עוללות אפרים**, (חלק
שלישי עמוד י"א, אות שפ"ב פרשת וארא),

ונראה ליתן טעם, למה דווקא יבדוק באחיה,
ולא באחיותיה, **דהבן למד אצל אביו**, ואצל
רבו, **והבת לומדת אצל אמה**, כי הבנות
שכיחות אצל אמם,

הבן, עיקר לימודו שלמד אצל אביו ואצל
רבו, הוא **תורה ומצוות**, ופחות **מדות**
והנהגות, משא"כ **הבת** שלומדת אצל אמה,
עיקר לימודה הוא **מדות טובות והנהגות**,

ואפשר דהלימוד שהאם מלמדת את בתה,
אינו מצד **המדות הטבעיות שבבתה**, אלא על

פי רצון הבורא, לחנכה למידות טובות, ויש
לחשוש שמא, התנהגות הבת היא מצד
לימודה, ולא מצד **טבעה**, וזה הנקרא **תכונות**
נרכשות שקשה מאוד להפכם לבני קימא,

אך **הבן דעיקר לימודו הוא תורה ומצוות**,
ממילא **מדותיו והתנהגותו נשארים עפ"י**
טבעו, שאצל **הבנים**, אפשר יותר לדעת את
התכונות הירושיות מטבע האב והאם מה
שאין כן אצל הבנות, כי שמא התנהגותן
נרכשת ולא ירושית, ולכן יש לבדוק באחיה
ולא באחיותיה, עכ"ד הכלי יקר ודפח"ח,

למה רק הנושא אישה יבדוק ולא הנושאת איש

וגם מובן למה אמרו רק הנושא אשה יבדוק,
כי הנושאת איש התנהגותו הם תכונותיו
הירושיות, כי יותר למד תורה, ופחות מדות
טובות,

* * * * *

מבוא בתכונות נפשיות, **כשנאה, וקנאה**,
והאכזריות, ורכילות, ודומיהם, כי אלו יעשו
רושם רע בנפש, מצד שהם עברה ותכונה
רעה, **וברוב יהיה טבע הבנים נמשך שוקד**

על טבע האבות, ולכן רוע תכונות אנשי כנען
היה מתחייב שיהא נמשך לבניהם אחריהם,

מה שאין כן בעובדי ע"ז

ועם היות לבן עובד עבודה זרה, לא יתחייב
שיהיה טבע צאצאיו נמשך אחריו כלל. כי
הדבר היותר ראוי להשמר ממנו הוא מה
שיש לו מבוא בתכונות הנפשיות,
ובהתפעלויות המיוחסות לרוח הלבבי, להיות
התחלה ושרש וכמבוע ומקור לרוב **מדות**
האדם, עכ"ל הר"ן.

מבואר בדברי הר"ן, כי **תכונות ירושיות**
הינם מושרשות בטבע האדם וקשה מאוד
לשנות בהם, אך **התכונות הנרכשות**, הם
דברים שבנקל ישתנו, ע"י השפעה חיצונית
לטוב או לרע,

דברי הכלי יקר המכוונים לדברי הר"ן

וכן כתב הכלי יקר, (בראשית כ"ד ג') לא תקח
אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב
בקרב, אמנם יש חששא אחרת, והוא, שטבע
האבות נמשך גם לבנים, וזה דווקא באותן
עבירות הבאים מפאת החומר, כאכילה
וכילות וקנאה וכל המדות הרעות הנתלין
בחומר, נגעים אלו מתפשטים מהאבות
לבנים, ותולדותיהן כיוצא בהם,

אבל הע"ג, דבר התלוי בשכלו של אדם, אינו
מתפשט מאבות לבנים, וגם האמונה היא

תלויה בשכלו של אדם, כי הרי הקב"ה נותן
בו נשמה ושכל, למה יתפשט זה מאבות
לבנים,

ע"כ היה מרחיק הכנענים שהיו שטופי זימה
וכמה מיני עבירות הנתלים בחומר האדם,
זולת ע"ג, ולא הרחיק לבן ובתואל, שלא היה
בהם כי אם פחיתת הע"ג לבד, עכ"ל,

ביאור הכלי יקר למה דווקא באחיה

וביאר בעל עקידת יצחק בפרשת וילך, התינוק המובא לביהמ"ד, נכנסים בלבו דברי תורה ויר"ש,

ואיתא בספרי (דברים פרשת עקב פסקא מט) דורשי הגדות אומרים רצונך להכיר את מי שאמר והיה העולם למוד הגדה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם ומדבק בדרכיו.

הדבר מבואר שקטנים שאינם בני לימוד נגעים ואהלות להם מספרים דברי הגדה שיכירו את מי שאמר והיה העולם,

רבי עקיבא החל את לימודו בן ארבעים

לפי"ז יש לבאר, עפ"י מה דאיתא (אבות דר' נתן פרק ו', כתובות ס"ב ע"ב, נדרים נ" ע"א, פסחים מ"ט ע"א), שרבי עקיבא החל את לימודו בן ארבעים, אך הכיר מעצמו את מי שאמר והיה העולם,

ועליו אמר משה רבינו לפני הקב"ה (מנחות דף כט עמוד ב) רבונו של עולם, יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה ע"י, א"כ הכיר רבי עקיבא את בוראו גם ללא שלמד הגדה בילדותו,

לפי"ז יש לבאר מה שאמר ראב"ע לרבי עקיבא, מה לך אצל הגדה, הכוונה, לאותה הגדה טף למה באין, כדי ליתן שכר למביאייהן שאמרתני בביהמ"ד, ומכיון שאתה לא היית צריך לכך, ואינך שייך להגדה זאת, א"כ החלק שבתורתך הוא בנגעים ואהלות,

וזהו שאמר רבי אלעזר בן עזריה שהוא בעל המאמר של אותה הגדה שהיתה בבית המדרש, לרבי עקיבא, מה לך אצל אותה הגדה, כלך אצל נגעים ואהלות.

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות

אל "מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161777

נייד 0527-616166

מייל y0527616166@gmail.com

ג' פעמים אמר רבי אלעזר בן עזריה לרבי עקיבא מה לך אצל הגדה וכיוון למה היתה הגדה

איתא בגמרא (סנהדרין ס"ז ע"ב) **כתיב** (שמות פרק ח' פסוק ב') "ותעל הצפרדע ותכס את

ארץ מצרים", אמר רבי אלעזר, צפרדע אחת היתה, השריצה ומלאה כל ארץ מצרים.

כתנאי, רבי עקיבא אומר, צפרדע אחת היתה, ומילאה כל ארץ מצרים. (וזו שיטת רבי אלעזר)

אמר לו רבי אלעזר בן עזריה, עקיבא, מה לך אצל הגדה, כלך מדברותיך ולך אצל נגעים ואהלות, צפרדע אחת היתה, שרקה להם והם באו.

ג' פעמים איתא מה שאמר ראב"ע לרבי עקיבא

חגיגה דף יד עמוד א

אמר לו רבי אלעזר בן עזריה, עקיבא, מה לך אצל הגדה, כלך מדברותיך אצל נגעים ואהלות.

סנהדרין דף לח עמוד ב

אמר לו רבי אלעזר בן עזריה, עקיבא, מה לך אצל הגדה, כלך אצל נגעים ואהלות,

סנהדרין דף סז עמוד ב

אמר לו רבי אלעזר בן עזריה: עקיבא, מה לך אצל הגדה, כלה מדברותיך ולך אצל נגעים ואהלות, יש לעיין בשינוי הלשון ממקום למקום

ובעיקר יש לעיין, יחיד הוא רבי עקיבא שנאמר לו מה לך אצל הגדה, וזאת ע"י רבי אלעזר בן עזריה,

רבי אלעזר בן עזריה היה אומר טף למה באין

איתא בגמרא (חגיגה ג' ע"א) שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה. - ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו, הקהל את העם האנשים והנשים והטף אם אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, טף למה באין, כדי ליתן שכר למביאייהן,